

No: 668 – Mahreç İşareti

MARAŞ İŞİ / MARAŞ SİM SIRMA

Tescil Ettiren

KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 21.04.2016 tarihinden itibaren korunmak üzere 11.02.2021 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 668
Tescil Tarihi	: 11.02.2021
Başvuru No	: C2016/025
Başvuru Tarihi	: 21.04.2016
Coğrafi İşaretin Adı	: Maraş İşi / Maraş Sim Sırma
Ürünün Adı	: Nakış
Coğrafi İşaretin Türü	: Mahreç işareti
Tescil Ettiren	: Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi
Tescil Ettirenin Adresi	: İsmetpaşa Mahallesi Azerbaijan Bulvarı No:25 Dulkadiroğlu / KAHRAMANMARAS
Coğrafi Sınırı	: Kahramanmaraş ili
Kullanım Biçimi	: Maraş İşi veya Maraş Sim Sırma ibaresi ve mahreç işareti amblemi, ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde kullanılır.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Maraş İşi / Maraş Sim Sırma; kumaş üzerine deri, kumaş veya karton ile kabartma yapılarak desen oluşturulup, sim ipi veya altın sırma ile işlenir. Maraş İşi / Maraş Sim Sırmanın tarihi, Selçuklulara kadar uzanır. Kahramanmaraş çevresinde hâkimiyet gösteren Dulkadiroğulları Beyliği'nden Osmanlı Sarayı'na giden gelinler sayesinde Selçuklulardan Osmanlı Devleti'ne ve dolayısıyla Rumeli'ye kadar uzanmıştır. Çelebi Mehmet'e gelin giden, Dulkadiroğlu Beyi'nin kızı Emine Hatun'un çeyizleri arasında bulunan Maraş İşi / Maraş Sim Sırma çeyizleri saray ve çevresinde çok beğenilmiştir. Daha sonra Fatih Sultan Mehmet'e gelin giden Siddi (Mükrime) Hatun'un çeyizleri arasında kırk katır yükü tutan çeşitli Maraş İşi / Maraş Sim Sırma çeyizleri bulunması ürünlerin ününün Rumeli'de de tanınmasını sağlamıştır.

Desenler Türk-İslam motiflerinden oluşur. İşlemelerde karanfil, lale, gül ve papatya gibi geleneksel motiflerin yanı sıra geometrik düzen, simetri ve sonsuzluk prensibine bağlı kalınarak çiçek, yaprak motifleri çeşitli renklerde ipek ipliklerle, simlerle veya sırma işlenerek nakış elde edilir.

Maraş İşi / Maraş Sim Sırma yapılışında tersi ile yüzü farklı görüntüde olan, desenin altı özel olarak hazırlanan karton ile kabartılır. İşlemeye başlanınca 7 kat altın sırma veya 3 kat sim ile desen üzerinden atılarak altta bulunan ipliğin kenarlarda karşılıklı olarak yan yana tutturulmasıyla meydana gelen bir işlem uygulanır. Yüzden sarma, tersten ise hırsto teyelin andıran bir görüntüde olan işlemin alt ipi üstten, üst ipi ise alttan görünmez. Alt ve üst ipin düğümlenmesi desenin kenarında ve kumaş arasında kalır.

Maraş İşi / Maraş Sim Sırma önceleri saraçlar tarafından yapıldı. Saraçlar özellikle; at başlıkları, dizginler ve eyerlerin kullanıldığı keçelerin üzerine işlemişlerdir. Günümüzde giyim eşyası ve aksesuarı başta olmak üzere ev dekorasyonu, çeyizlik ve turistlik eşyaya uygulanır.

Maraş İşi / Maraş Sim Sırma

Renkli ipek ve sim ile işlenmiş
Maraş İşi / Maraş Sim Sırma

Maraş İşi / Maraş Sim Sırma

Üretim Metodu:

A. Maraş İşi / Maraş Sim Sırma Yapımında Kullanılan Araçlar ve Gereçler

- Cülde (Tezgâh)

Bir taban üzerine eğik olarak yerleştirilmiş, kartona gerilmiş kumaşı tutan tahtadan bir araç olan cülde kullanılır. Masa ile işleyen kişi arasına konur. Sağ el üstte, sol el altta olmak üzere iki elle çalışmayı sağlar. Cüldenin üzerinde oturularak çalışılan, değişik ortamlara taşınabilen modeli de kullanılır.

- Cağ (Makaralık)

İşlemeye üst ipliklerin birlikte gelmesini sağlar. Üzerine makaraları yan yana dizmek için çiviler çakılmış düzgün bir tahtadır.

- Askı

Büyük işlerin sarkmaması ve rahat çalışılabilmesi için kullanılan tahtadan yapılmış bir araçtır. Uzun olan bölümü tabana diktir(1,70–1,80 m). Kısa bölümünün(35 cm) ucunda, ucuna çengel takılmış bir iplik bulunur. İşlemenin sarkan kenarları astarından ya da kartonundan bu çengele tutturulur.

- Üçgen Tahta

Desen yapıştırılırken, işleme kartonu hazırlanırken, iki kâğıdın arasında kalan boşlukları gidererek düzgün yapıştırılmasını sağlayan tahtadan bir araçtır. Aynı zamanda cüldenin arka kısmına takılarak işleme kumaşını sıkıştırmaya yarar.

- Biz

Tahta sapı, çelikten yapılmış ince ve uzun iğnesi olan biz, işleme sırasında kartonu delerek alttaki iğneyi üste çıkarmak için kullanılır. Bizin sapı küçük, ucu ince, uzun ve sivridir.

- Möhlüke (Keski)

Tahta saplı ucu kıvrık ve sivri bir bıçak olan möhlüke deseni kartondan oyarak çıkarmak için kullanılır. Tahta bölümü avuç içine alınır. Sivri ucu kartona batırılıp çıkarılarak kesme işlemi yapılır. Desene kabartma, oymak yapma ve tırtıl kesme için kullanılır. Kullanırken sürekli bilenmesi gerekir. Ucu

körelmiş ve kalınlaşmış bıçakla oyma yapılmamalıdır. Özellikle ince desenler keskin bıçakla oyulmalıdır. Möhlükenein keskinliğini muhafaza etmek için bilek taşı kullanılır.

- Sim

Astar iplik üzerine yassı metal telin sarılması ile elde edilir. İnce ve kaliteli olan sim kullanılır. Genellikle altın ve gümüş rengindedir. Üst iplik olarak kullanılır.

- Sırma

22 ayar altından üretilen çok ince bir teldir. Üst iplik olarak kullanılır. Çok ince olduğu için 8 ilâ 10 kat kullanılır.

- Çamaşır İpeği

İnce çamaşır ipeği üst iplik olarak, sim ipin yanına renkli ton işlerken kullanılır. Kalın çamaşır ipeği alt iplik olarak kullanılır.

- Balmumu

Alt ipliği mumlamak için kullanılır. Balmumu, ipliklerin kaymamasını sağlar ve ipliği sağlamlaştırır. İplik çok mumlanmaz ve fazla mumlar silinir. İplik üzerindeki fazla mumlar kumaş parçası ile alınır.

- Çiriş

Çiriş otunun kök yumrularının kurutulup öğütülmesinden elde edilen toz halinde bir yapıştırıcı olan çiriş sulandırarak kullanılır. Beyaz kartonu çimento kâğıdına yapıştırmada, işleme kartonu ve kumaşın hazırlanmasında kullanılır. Çiriş, sulandırmadan önce elekten geçirilir. İyi bir çiriş sarı renkte ve ince öğütülüş olmalı, su ile temas ettiğinde topaklanmamış olmalı, içinde yabancı madde bulunmaz. Çirişi hazırlamak için bir kaba bir miktar su konur. Kuru çiriş azar azar ilave edilerek iyice karıştırılır. Katı bir yoğurt kıvamına gelince, yapıştırmaya hazır çiriş elde edilmiş olur.

- Kumaş

İşleme kumaşı, atkı ve çözgü ipleri sık dokunmuş ve dokuma ipi ince kumaşlar kullanılır. Kullanılan kumaşın dokumasının sıkı ve kumaşın narin olması işlemenin güzel olmasını sağlar. Kumaş örneği olarak kadife, ipek kadife, tafta, ipekli şantuk, saten, ödemiş ipeği gibi zarif kumaşlar tercih edilir.

- Tırtıl

Tırtıl, imitasyon altın ve gümüş rengindedir. Kesilerek süslemelerde kullanılır. Düz ve kıvrıkcık olmak üzere iki çeşidi vardır.

- Astar Kumaş

Üstteki kumaşın kalınlığına göre; organze, mermerşahi, tafta, yıkanmış patiska, yün tela astar seçilerek kullanılır.

- Beyaz Karton

İnce ve iki yüzü parlak olur. Desenleri yapıştırmak için kullanılır.

- Sarı Karton

Sarı karton kat kat çirişle yapıştırılarak yükseklik elde edilir. Çiçek gibi kabarık görüntü gereken işler, bu kartondan kesilerek yapılır.

- Gri Karton (ince mukavva)

Kumaşın altına konularak işlenecek kumaşı germe amacıyla kullanılır.

- Çimento Kâğıdı (graft kâğıdı)

İşleme kartonu hazırlamak için kullanılır.

- (0) Numara Zımpara Kâğıdı

Karton kabartma yapılırken kullanılır.

- 12 Numara Yumak

Tırtilla işleme yaparken ve kordon bölünürken kullanılır.

- Çıkrık

Büyük makaradan küçük makaralara sim sarmak için kullanılan kordon ve tırtıl bükmeye yarayan bir araçtır. Bir tahta üzerine tutturulur. Makara takmak için bir çivi, çivinin diğer ucunda da bükülecek ipliklerin takıldığı kancası vardır. Çivi lastikle yuvarlak çakraya bağlıdır. Bir kol yardımıyla döndürülür.

- Dikiş İğnesi

Teyelleme ve işlemede kullanılan iğne 3-4 cm uzunluğundadır. Kalın dikiş iğnesi kullanılmaz.

- Toplu İğne

Oyulmuş desen, kumaşa yapıştırılırken kullanılır.

- Cetvel

Desen hazırlarken ve oyulmuş deseni yapıştırmada kullanılır.

- Dikiş İpliği

60 numara dikiş ipliği makinede alt iplik olarak kullanılır. Ayrıca işleme yapılmış eşyanın dikilmesinde kullanılır.

- İşleme İpi

Üst ve alt iplik olarak kullanılır.

- Yassı Metal Tel

Süslemede kullanılır.

- Süslemede çeşitli taş, pul, boncuk veya inci kullanılır.

B. Maraş İşi / Maraş Sim Sırmada Desen Hazırlama

1. Desen Tasarımı

Deseni çizmeye başlarken desenin kullanılacağı kumaşa göre (masa örtüsü, yatak örtüsü, elbise vb) desen modeli belirlenir. Desen seçiminde eski modeller, tarihi işlemeler, antika örtüler, fotoğraflar ve daha önceden çizilmiş modeller örnek alınır. Desenin çiziminde işleme, sarma tekniği olduğu için tekniğe uygun desen çizimi yapılır. Desen çizerken uygulanacak işlem basamakları aşağıdaki gibidir:

- a. Desen 2B yumuşak kalemle 50x50 cm büyüklüğündeki parşömen kâğıdına çizilir.
- b. Simetrik desenlerde, desenin yarısı üzerinde çalışılır, desen işlemeye uygun hale gelince diğer yarısı çizilir.
- c. Desen olabildiğince kopuksuz veya az kopuk olacak şekilde çizilir.
- d. Süslemeler düşünülerek desen hazırlanır. Süslemeler işleme dışında kalmışsa, süsleme tekniğine göre kartondan oyulmayabilir.
- e. Hazırlanan desen düzgün şekilde çizilir.
- f. Parşömen kâğıdı kullanarak, tek çizgi, gölgesiz ve ışıksız olarak, 3H kalem kullanarak çizilir. Kâğıtta, desenin çevresinde 3-4 cm pay bırakarak çizim yapılır.

2. Çiriş Hazırlama

Çiriş elenip kapta yeteri kadar bulunan suya azar azar katılarak karıştırılır. İçinde hiç pürüz kalmayacak biçimde ezilir. Çirişin kıvamı; baş ve işaret parmakları arasına çiriş alınıp parmaklar açıldığında akmayacak kıvamda hazırlanır. Kurumuş çiriş tekrar sulandırılarak kullanılmaz.

Çimento kâğıdını sarı kartona yapıştırmak için karışıma biraz daha çiriş katılır. Kabartma kartonunu hazırlarken karışıma biraz daha çiriş katılarak kıvam yoğunlaştırılır. Kullanılan kâğıt ve kartonların kalınlığı artıkça çirişin kıvamı koyulaştırılır.

3. Desenleri Beyaz Kartona Yapıştırma

Desenler parşömen kâğıdına çizilir. Parşömen kâğıdına çizilmiş deseni oyarken net bir şekilde görebilmek için beyaz kartona yapıştırılır. Beyaz karton, desen kâğıdından 1-2 cm büyük kesilir. Çiriş, desen kâğıdı yapıştırılacak kıvamda hazırlanır ve beyaz kartona ince bir tabaka halinde sürülür. Desen kâğıdı çiriş sürülen yere, desenli tarafı üste gelmek üzere, yerleştirilir. Çirişli kartonların yapıştırılmasında kullanılan, tahtadan yapılan makat ile iki kâğıdın arasında kalan hava boşluklarını giderilir ve bunların düzgün yapışması sağlanır. Kuru beyaz kalıp sabun desenin üzerine sürülür. Yapıştırma sırasında kuru sabun, düzgün bir yüzey elde etmek ve oymayı kolaylaştırmak için kullanılır. Yapıştırma işlemini yaparken, desen kâğıdının ıslanıp yırtılmaması için çabuk hareket edilir. Tekrar sabun sürerek kurumaya bırakılır.

4. İşleme Kartonu Hazırlama

Sarı karton ve çimento kâğıdı aynı büyüklükte kesilir. Çiriş, sarı kartona (parlak yüzü üstte kalmak üzere) çiriş yedirerek sürülür. Çimento kâğıdı, çiriş sürülen karton üzerine yerleştirilir. Önce sabun sonra makat yardımıyla çimento kâğıdı sarı kartona yapıştırılır. Kâğıtta buruşukluk veya yırtılma olmamalıdır. Karton ters çevrilerek bir kat çiriş sürülerek kurumaya bırakılır. Kartondan tersine sürülen çiriş, desen oyulduktan sonra kumaşa yapıştırılmak için kullanılır.

5. Kumaştan Hazırlanan Kabartma Malzemesi

Kumaş uygun boyda kesilir. Çiriş, işleme kartonuna sürülecek kıvamda hazırlanır. Sim rengine, opal (beyaz veya açık sarı) veya sık dokulu ince pamuklu tek kat kumaşa düzgün bir kat çiriş sürülür, üzerine bir kat kumaş koyup elle düzeltilir ve yapıştırılır. Parşömen kâğıdının üzerinden buruşturmadan ütüyerek kurutulur. Kurutulan kumaşın bir yüzüne çiriş sürüp tekrar kurutmaya bırakılır.

Çirişli kumaş, 3 veya 4 kat hazırlanmak istenirse bir kat kumaş, bir kat çiriş sürüp hepsi birden kurutulur. Alt yüzüne bir kat çiriş sürülür. Dört katlı işleme kumaşı kabartmalarda kullanılır. Desen doğrudan işleme kumaşına üzerine çizilir. İşleme kumaşı; şifon, organze gibi ince kumaşlara uygulama yaparken karton yerine kullanılır.

6. Kabartma Kartonu Hazırlama

Çiriş, kabartma kartonuna sürülecek kıvama getirilir. Sarı karton uygun boyda kesilir. Kartondan birinci katına çiriş sürülür. Yalnız makat kullanarak ikinci karton yapıştırılır (Ara kata sabun sürülmez). Tekrar çiriş sürülür. Üçüncü kat kuru beyaz sabun ve makat yardımıyla yapıştırılır. Hazırlanan karton bir baskı altında kurumaya bırakılır.

Kabartma kartonu iki kat hazırlanınca alt yüzüne çiriş sürüp kurumaya bırakılır. Bu kartondan desenin tümü kabartılabilir. 3 katlı kabartma kartonunun alt yüzüne çiriş sürülmez. Ütüyerek de kurutulabilir.

7. Desenleri İşleme Kartonuna Teyelleme

Desen kâğıdı büyüklüğünde iki adet işleme kartonu kesilir. Çirişli kısımları altta kalmak üzere iki kat beyaz işleme kartonunun üzerine desen kâğıdı yerleştirilir. Üç kat kartonu, cüldenin ağzına kaydırmadan sıkıştırılır. Alt iplik mumlanır ve fazla balmumu beze silinir. Beyaz dikişi ipi iğneye geçirilir ve ucu düğümlenir. Desenin 0,5 cm dışından teyellemeye başlanır. Oyma yaparken desenin kaymaması için teyellerin boyu 7 mm'yi geçmez. İplik bittiği zaman ucu sağlamlaştırılarak kesilir ve 2-3 teyel geri dönerek tutturulur.

Simetrik desenlerde oyma sırasında yapılan küçük değişikliklerin her iki katta da aynı yerde olması için, kartonun çimento kâğıdı yapılmış yüzleri üst üste getirilir. Desen kâğıdı üzerine koyulup teyellenir.

8. Desenleri Oyma

Oyma yapılacak yer hazırlanır. Üzerine sert düzgün bir tahta veya 3-4 kat gri karton konulur. Möhlükenin sapı ile ucunun birleştiği yere oyma sırasında eli kesmemesi için ekstrafor sarılır. Oymaya desenin ortasından başlanır. Möhlükenin ucu desen çizgisi üzerine batırılır. Bıçağın ucunu desen çizgisinden tamamen çıkartmadan 1 mm aralıklı batırıp çıkarılarak ve bıçağı iterek seri olarak işleme devam edilir. Desenin koparılmadan oyulması için bağlantı yerlerinden möhlüke aralıklı batırılır. Desen bir bütün halinde dış hatlardan oyup oyuksuz çıkarılır. Beyaz kartona yapışmış desen kâğıdı çıkarılır. Çirişli kartona oyulan deseni kumaşa yapıştırmak üzere saklanır. Küçük desenler oyulduktan sonra çıkarılıp kumaştaki yerine yapıştırılır. Büyük desenler kumaşa yapıştırılırken oyulmuş desenin kenarında kalan karton, kalıp olarak kullanılır. Bu nedenle kartondan çıkarılmaz.

Bazı desenlerde desenin birimleri birbirinden bağımsız olur. Bu durumda;

- a. Desen özelliğine göre oyma sırasında birimler arasında ince bantlar bırakılarak birbirine bağlanır ve bu bantlar desen kumaşa yapıştırıldıktan sonra kesilir.
- b. Desen bant yapmaya uygun değilse oyulduktan sonra teyeller sökülür, desenin dışındaki karton, kalıp olarak kullanılıp desen kumaşa yapıştırılır.

Simetrik bir desen oyulması gerekiyorsa işleme kartonunun çimento kâğıdı yapıştırılmış yüzleri üst üste getirilip, desen kartonu koyarak teyelleme yapılır. Bir kez oyma ile iki desen elde edilir. Oyma sırasında desenden yapılan değişiklikler iki tarafa da aynı olur. Desenin tümü göz önüne alınarak, yukarıdan aşağıya doğru oymaya başlanır. Desen motifse; ortasından başlayarak kenara doğru gidilir.

C. Maraş İşi / Maraş Sim Sırmayı İşlemeye Hazırlama

Küçük desenleri oyduktan sonra iş parçası üzerindeki yerine çirişli kısmı ıslatarak yapıştırılır ve üzerine kâğıt koyularak ütülenir. Desen büyükse ve iki oyulmuş desen kullanılacaksa, önce tersten teyel ipliklerini keserek temizlenir. Oyulmuş desenin bir tanesi kalıba göre yerleştirilir. Desenin dışında kalan yerlerden toplu iğne ile kumaşa çakılır.

Deseni parça parça yapıştırmak üzere çok az ıslatıp yapıştırılır. Çekiçle vurarak iyice yapışması sağlanır. Toplu iğneleri çakılır. Desen dışında kalan karton alınır. Desenin üzerine kâğıt koyarak ütülenir. Kadife, tüylü yüzeyli kumaşlara ve deriye ütü sürülmez. Sadece çekiçle vurarak yapışması sağlanır. Baskı altında bir süre bekletilir.

Gri karton desen yapışmış kumaş büyüklüğünde kesilir. Desen büyüklüğünde astar kumaşı kesilir. Gri karton parlak yüzü üstte gelmek üzere koyulur, üzerine astar kumaş ve desen yapılmış kumaş düz iplikler üst üste gelmek üzere yerleştirilir.

Nakış ipliği ile desenin ortasından kenara doğru ve desenin 0,5 cm dışında biz kullanmadan teyellenir, gerekirse kumaşın kalkmaması için desenin dışından da bir teyel alınır. Teyeller kumaşa iz bırakmalıdır. Büyük kumaşa Maraş İşi / Maraş Sim Sırma yapılacaksa işleme parça parça gerçekleştirilir.

Maraş İşi / Maraş Sim Sırma İğne Teknikleri

i. Maraş İşi / Maraş Sim Sırma sarma tekniği bakımından dört çeşittir:

- a. Düz sarma tekniği
- b. Verev sarma
- c. Yarma yaprak sarma
- d. Delikli (taç yaprak) sarma

ii. Diğer kullanılan yan teknikler şunlardır:

- a. Kabartma sarma tekniği
- b. Aplike tekniği
- c. Pesent tekniği

- d. Hasır iğne tekniği
- e. Balıksırtı tekniği

i. Maraş İşi / Maraş Sim Sırma sarma tekniği

a. Düz Sarma Tekniği

Düz sarma tekniği Maraş İşi / Maraş Sim Sırmada en çok kullanılan iğne tekniğidir. Düz sarmada sarma yönüne dikkat edilerek çalışılır. Desenin sap ve yaprak birleşme noktalarında boşluk bırakılmaz. Sarma yönünü bozmamak ve hata oluşmasını önlemek için sarma yönü kurşun kalemle hafifçe çizilir.

Üstten sarmaya başlanılan desenin sonuna kadar arada sarılmamış bölüm olmaz. Yakın birimlere kartonun üzerinden simler yürütülüp uca alınarak tekrar başlanır. Uzak birimler için simler kesilir ve uçtan başlanır.

Simetrik desenlerde iki tarafın sarma yönü aynı olur, birleşme noktalarında açıklık kalmaz.

Sivri uçlar başlama noktası olur ve sarma, sivri uçlarda bitirilmez.

İşlem yapılırken işleme kumaşı soldan sağa ve yukarıdan aşağı doğru sarma yapılacak şekilde cüldenin ağzına işleme kumaşı yerleştirilir, makatla sıkıştırılır. Makaralar cağa dizilir. Çağ cüldeye yerleştirilir. Makaralardan gelen simlerin uçları birleştirilir. Alt iplik balmumuyla mumlanır. Fazla balmumu silinir. İplik iğneye geçirilir, ucu düğümleir. Bizi ve iğne alınır. Simler tutturulur. Başlama noktasına 1-1,5 cm uzaklıkta desenin tam kenarına biz kartona dik olarak bastırılır. İğne üste çıkarılır. İpliğin altından batıp geri dönerek bir ilmek oluşturulur. Simlerin birleşmiş uçları bu ilmeğin arasında bırakılır, üstten görünmemelidir. Simler başlama noktasına alınıp buradan sarmaya başlanır. Sivri uçlu biz kullanılır. Biz kartona dik batırılır. Simlerin üzerinden geri dönerken alt ipliği altına bakılır. Simler üst üste getirilmez. Biz simlerin yan yana dizilebileceği aralıklarla batırılır. Sim alta geçmemeli, alt iplik üstten görünmemelidir. Düğüm kumaşla karton arasında bırakılmaz. Sarma birleşme noktaları dikkate alınarak yapılır. Kavisli çizgilerde kısa çizgiye sık, uzun çizgiye seyrek batarak düzgün olması sağlanır. Sarma bitince simler ilmek tam sıkışmadan 2 mm sonra kesilir, ilmek sıkıştırılır, üst ipliğin uçları kartonla kumaş arasına gizlenir. Alt iplik 1,5 cm sonra kesilir. Dal ayrımlarında kısa dalın ucundan tekrar başlanır.

Sarma yaparken alt iplik bitince yeni iplik bir önceki ilmeğin içinden geçirilerek sarmaya devam edilir.

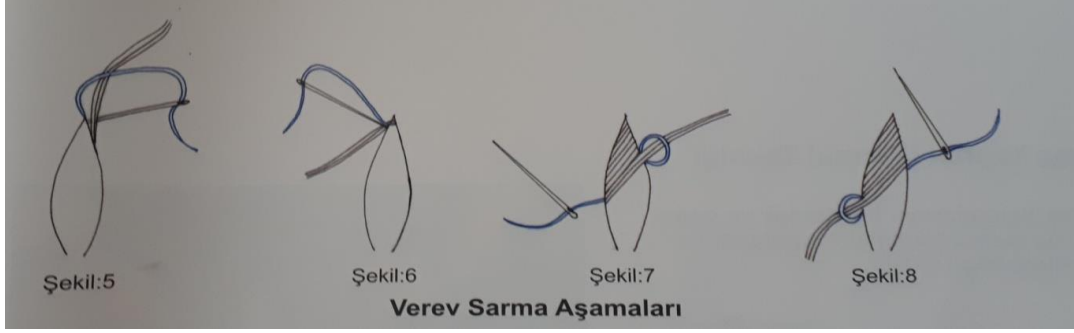
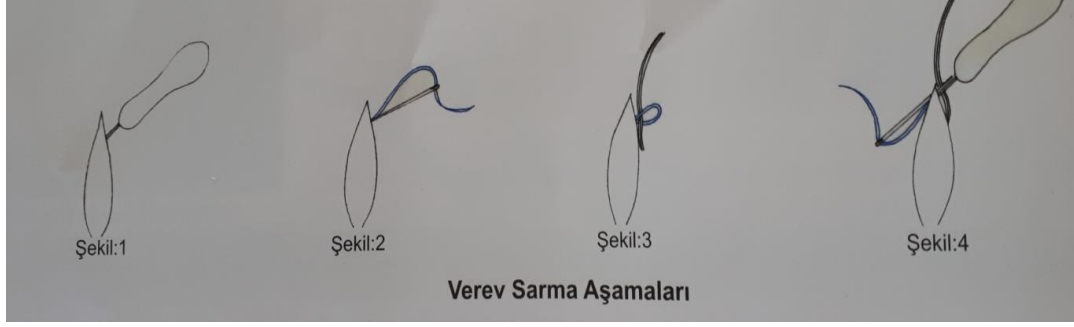
İşleme yapılmaya devam edilirken üstte kullanılan simlerden biri biterse yeni makaradan gelen simin ucu uzun bırakılarak diğer simlerle işleme sürdürülür. Uzun bırakılan sim ve bitmiş olan simin ucu dibinden kesilir. Makaralardan gelen simlerden bir bölümü sıyrılmışsa yine sıyrılan kısım dışında bırakılarak işleme sürdürülür. Dışarıda bırakılan kısım dibinden kesilir.

İşlemeye başlama, bitirme ve işleme sırasında alt iplik değişikliği iş parçası cüldeden çıkarılmadan kumaşın yüzünden yapılır.

b. Verev Sarma

Verev sarma Maraş İşi / Maraş Sim Sırmada desen özelliğine göre kullanılan bir tekniktir. Daha çok bordürlerde kullanılır. Sarma yürütülürken her iki kenardaki batışlar aynı sıklıkta yapılır, verev sarmanın düzleşmemesine dikkat edilir.

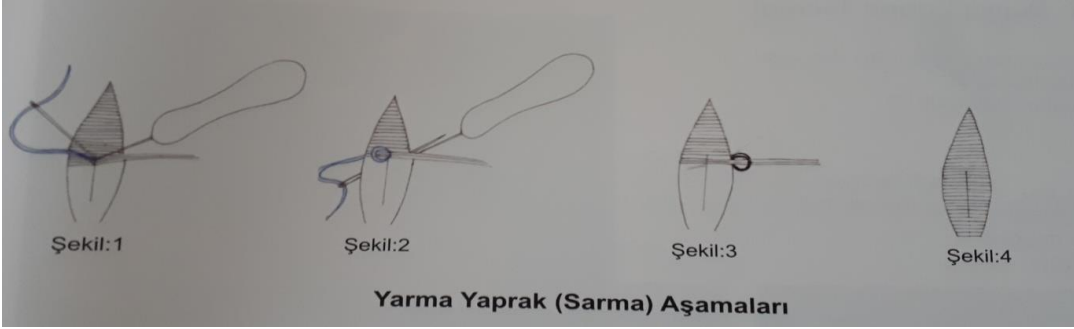
Verev sarmada düz sarmada olduğu gibi ip mumlanır ve fazlalıkları bez ile alınır. İşlemeye desenin uç tarafından verev olarak batırılır. Aynı noktadan batırılan iğne, ilmek oluşturup üç katlı simin uçlarını birleştirmek üzere ilmeğin arasından geçirilip ip aşağı doğru yerleştirilir(şekil 1-2-3-4). Tutturma işleminden sonra desenin karşı tarafından verev olarak işin üzerinden tutturulur. Aynı işlem tekrarlanır. Biz ile karşı tarafına batırılarak iğne üste alınır. Simi araya alarak, aynı noktaya batırılır. Verev sarmanın düzleşmemesi için batış aralığına dikkat edilir(şekil 5-6-7-8). Verev sarma işlemi bitince iplik tutturulur.

c. Yarma Yaprak Sarma

Yarma yaprak tekniği Maraş İşi / Maraş Sim Sırmada yaprak damarlarını belirlemek ve geniş zeminlerin işlenmesini kolaylaştırmak için kullanılan bir tekniktir.

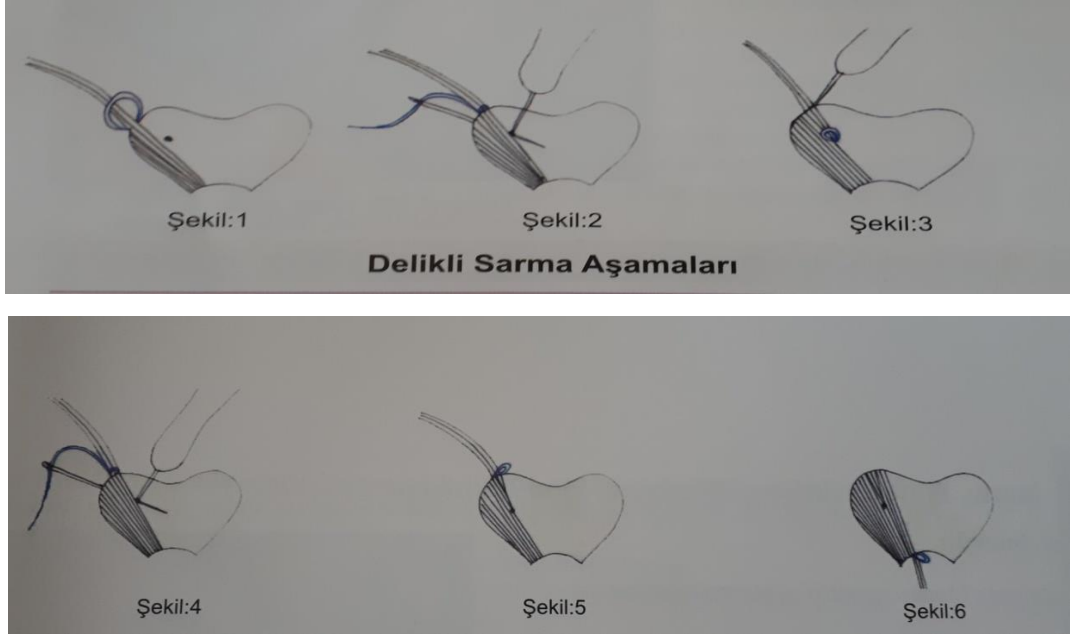
Desen özelliğine göre yarmalı bölüme ulaşınca kadar sarma yapılır. Desenin kenarına biz batırılır, iğne üste çıkarılır, üst iplikler kenara alınır. Biz, kesilmiş yarmaya batırılır, alt iplik üste çıkarılır. İğneyi üst ipliklere dolayarak alt ipliğin altına batırılıp terse geçirilir. Biz kenara batırılır, alt iplik üste çıkarılır. Şekil 2-3-4 işlem basamakları tekrarlanarak yarma yaprak sarma gerçekleştirilir.

d. Delikli (Taç yaprak) Sarma Tekniği

Delikli sarma, Maraş İşi / Maraş Sim Sırma dış kenarı geniş iç kenarı dar desenlerde uygulanır, el becerisi isteyen bir tekniktir. Bu taç yaprak, çiçek modelinde kullanılır.

Desen özelliğine göre delikli bölüme ulaşınca kadar sarma yapılır. Desenin kenarına biz batırılır, iğne üste çıkarılır, üst iplikler kenara alınır. Biz delinmiş bölmeye batırılır, alt iplik üste çıkarılır. Simin üzerine ilmek atarak aynı noktaya tekrar batırılır(şekil 1-2-3). Biz ile bu noktadan tekrar desenin kenarına çıkılır. Aynı işlemi tekrarlayıp delikli kısma batırılır sonra iç kenara geçilir. İç kısımdan dış kısma seyrek batarak düz sarma işlemi ile devam edilir. Bu işlem tekrarlanarak motif tamamlanır(şekil 4-5-6).

ii. Diğer kullanılan yan teknikler

a. Kabartma Sarma Tekniği

Maraş İşi / Maraş Sim Sırma işlemlerinde, desenin büyük çiçeklerin kabartma kartonu ile kabartıldığı görülür. Maraş İşi / Maraş Sim Sırmada genellikle, kabartma kartonu kullanılırken 4 tür kabartma tekniği yapılır:

- Karton kabartma
- İplikle kabartma
- Sertleştirilmiş kumaşla kabartma
- Pamukla kabartma

- Karton kabartma: Sarı renkteki kartonun çirifle üst üste yapıştırılmasıyla elde edilen kalın kartona desen çizilmesi ve oyulması ve de üst üste yapıştırılıp möhlüke ile yontulmasıyla hazırlanır.

Desenin kabartılmak istenen kısımları çirifli kartondan oyulan şekli üzerinden parşömen kâğıdına kopyalanır. Desenin tersine ve yüzüne dikkat ederek kabartma yapılacak sayıda(örneğin 1-2-3 kat) kabartma kartonunun sabun sürülmüş yüzüne desen çizilir. Möhlüke ile oyulan yarmalar varsa tekrar oyulmaz(Yontma sırasında desenin parçalanmasına yol açar). İstenilen kabarıklığa göre 2-3 kat üst üste yapıştırılır. Baskı altında kurutulur. Parşömen kâğıdına kopya edilen desenin üzerine ve kabartma kartonuna çizilen desenin tersine yapışacak yerin karışmaması için bir işaret konur.İyi kesen bir möhlüke kullanarak desen özelliğine göre ve isteğe göre yontma yapılır. Desenin özelliğine göre çok küçük parçaları bölmeden yontma yapılır. Yontma işi bitince (0) numara zımpara kağıdı ile kabartmanın üzeri düzlenir. Yapıştırılan katlar mermer veya düz yüzeyli taşbaskı altında kurutulur. Aksi halde yontma sırasında kat kat ayrılır. Kabartılmış desen işlenirken 1-2 kat fazla sim kullanılır. Zımparaladıktan sonra desenin kenarında beliren pürüzler şekli bozmadan küçük makasla temizlenir. Kabartılan desen çirifli karton üzerindeki yerine yapıştırılır. İşlemeye başlamadan kabartmanın yarmalı kısımlarını möhlüke ile iyice yarılmalıdır.

İşlenecek parçada önce üst kısımlar çalışılır, kabartmalar sonra yapıştırılır.

- İplik kabartma: Desen kumaşa çizilip istenilen bölümleri beyaz iş tekniğinin alt dolgusu ile kabartılır.
- Kumaş kabartma: Sertleştirilmiş kumaş üzerine çizilen desenin oyularak üst üste yapıştırılması ve möhlüke ile şekil verilerek oluşturulur.

- **Pamuk kabartma:** Kartondan oyulmuş desen üzerine, ince pamuk tabakalarının yapıştırıcı sürülerek üst üste yapıştırılarak oluşturulur.

Kabartmada genellikle düz, verev sarma, balıksırtı gibi teknikler kullanılır. İşlemede önce kabartmasız bölümler işlenir. Kabartma en son çalışılır. Düz sarmada kabartma sarmanın örtücü olması için 2-3 kat daha fazla simle sarılması gerekir.

b. Aplike Yapmak

Aplike tekniğini uygulayabilmek için, applikeye uygun bir desen kullanılır. Kumaş yapıştırma işlemi uygulanan bir tekniktir.

Maraş İşi / Maraş Sim Sırma applike çalışması için aplik tekniğine uygun desen kullanılır. Aplike kumaşı ve işleme kumaşı birbiriyle renk ve doku bakımından uyumlu olmalıdır.

1. Hazırlanmış ve oyulmuş desenin applike edilecek bölümleri önce applike kumaşına yapıştırılır.
2. Yapıştırma, fon kumaşın en boy iplikleri dikkate alınarak yapılır.
3. Aplike kumaşı desenin kenarlarından kesilir. Desenin altına yapıştırıcı sürülerek işleme kumaşındaki yerine yapıştırılır.
4. Desen özelliğine göre işleme teknikleri uygulanır.

c. Pesent Yapmak

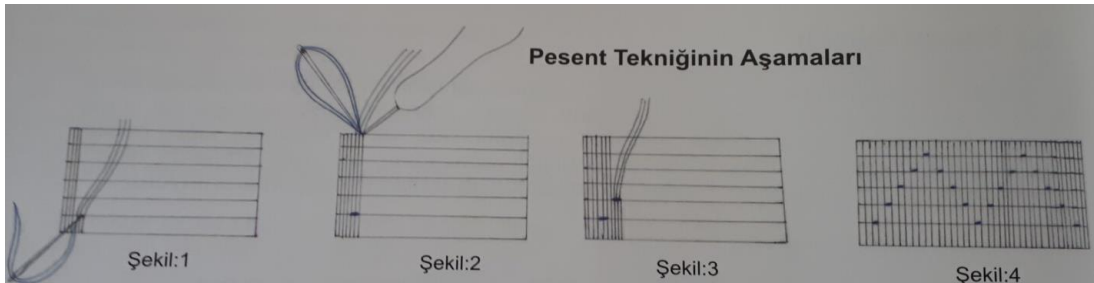
Pesent; düz, verev, çeşitli pesentler (a pesent, zikzag pesent) olarak uygulanır. Pesentler geniş alanlarda uzun sarma ipliklerini bölmek için kartona belirli bir düzen içinde batırılmasıyla oluşturulur. Pesent yapılırken üst iplikler 4-5 kat olur. Düz, verev, a pesent, zikzag pesent (civankaşı) gibi çeşitleri vardır.

Verev pesent bir kenarı kısa, karşı kenarı uzun desenlerde uygulanır. Kısa kenardan başlayarak uzun kenara doğru genişleyen aralıklarla çizilen çizgiler üzerinden batış noktaları belirlenir. Düz sarma sürdürülürken batış noktalarından artırma yaparak verev pesent oluşturulur.

İki pesent noktasının arası 2 mm'dir. Kısa kenara sık uzun kenara seyrek batışlar yapılır.

A pesent ve zikzag pesent de, düz pesentte olduğu gibi karton üzerine istenilen sıklıkta çizilen zikzaglara düz sarma yapılırken yapılan batışlarla oluşturulur.

Düz pesent yapılacak yeri istenilen sıklıkta çizilir. Üst iplikleri tutturulur. Başlangıç noktasından ilk pesent yerine kadar düz sarma yapılır. Üst iplikler üst kenarda iken ilk pesent noktasına biz batırılır, üst iplikler bu noktaya alınır, alt kenara geçilir. Birinci deliğinden yaklaşık 2 mm yukarıdan çizgi üzerine biz batırılır, üst iplikler bu noktaya alınır, üst kenara geçilir(şekil 1-2-3-4). İşlemeyi düz sarma yönünde sürdürürken 4. ve 5. basamaktaki işlemleri çizgi üzerinde uygulanır.

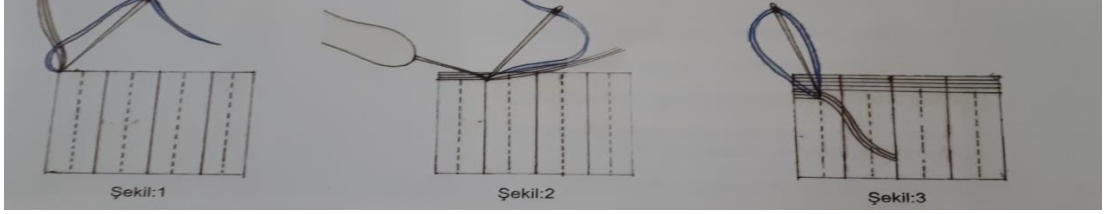

d. Hasır İğne Tekniği

Maraş İşi / Maraş Sim Sırma yapılırken hasır iğne tekniği geniş alanlarda, büyük motiflerde ve bordür çalışmalarında kullanılır.

Hasır iğne tekniği yapılacak yer belirlenir. Hasır iğnenin büyüklüğüne göre cetvelle karton üzerine paralel çizgiler çizilir. Paralel çizgilerin arasına kesik çizgilerle ikiye bölerek çizilir. Üst iplikler

işlemenin altında kalacak şekilde tutturulur. Paralel çizgilerin başlangıç noktası 2-3 mm genişlikte möhlüke ile yarılr. Üst iplikler birinci bölüme alınır, sırasıyla ikinci bölüme batırılır, alt kenara ulaşılır. Yapılmak istenen genişliğe göre 3-4 kez aynı yerlere batırılarak sarılır. Bu kez kesik çizgiler üzerinde iplikleri kenarından başlayarak bir önceki sarma grubu genişliğinde yarılr(şekil 1-2-3). Kesik çizgi üzerine batarak bir önceki sarma grubu kadar sarılır. İşlem tekrarlayarak hasır iğne tamamlanır.

e. Balıksırtı

Balıksırtı görüntüsü iki şekilde verilir:

- Tek yönlü verev sarma yaparak
- Çift yönlü verev sarma yaparak

Çift yönlü verev sarma yaparak balıksırtı yapmak için öncelikle balıksırtı yapılacak yer belirlenir. Yer belirlenirken ortada batırılacak yer baştan ve sondan koparılmamalıdır. Sarmanın altında kalacak şekilde üst iplikler tutturulur. İki köşe verev sarma yapıp ortaya gelinir. Ortadan üst kenara batırılır, ortaya gelinir. Karşılıklı verev sarma yürütülürken ve ortaya aynı sıklıkta batırılır(Eğer kenarlara sık, ortaya seyrek veya ortaya sık kenarlara seyrek batırırsa balıksırtı giderek düzleşecek veya çok verevleştiği için görüntüsü bozulacaktır.).

D. Maraş İşi / Maraş Sim Sırmada Kullanılan Yardımcı ve Süsleyici İğneler

1. Tırtılla sarma yapma
2. Tırtılla halka yapma
3. Kum tırtıl yapma
4. Tırtılla hasır iğne yapma
5. Tırtılla sap işi yapma
6. Pul dikme
 - a. Boncuk aracılığıyla pul dikişi
 - b. Tek olarak yan yana pul dikişi(üstten ipliği görerek)
 - c. Üst üste pul dikişi
 - d. Zincir iğnesi ile pul dikişi
 - e. Makine dikişi ile pul dikişi
7. Boncuk dikme
8. Yan yana boncuk dikişi
9. Bulonya iğnesi ile boncuk dikişi
10. Üstten iplik göstererek boncuk dikişi
11. İki boncuk yardımıyla boncuk dikişi
12. Tahta boncuk sarmak
13. Tırtıl kordon bükme
14. Bulonya iğnesi yapmak

15. Atma işi yapmak

E. Bozulan İşleme Kartonunun Onarılması

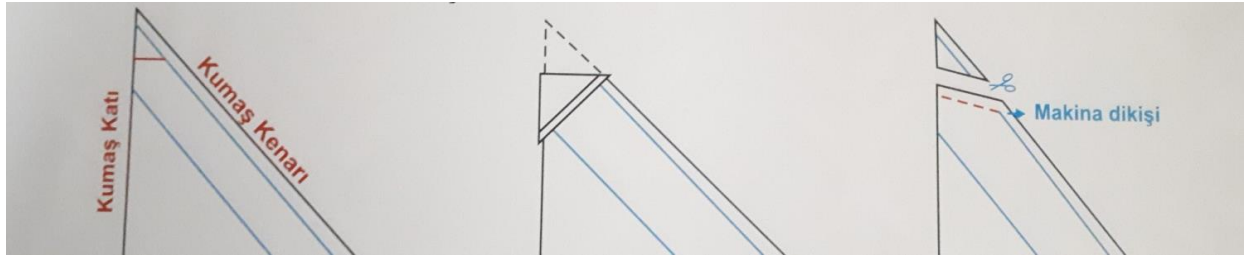
Beğenilmeyen işleme sökülünce hem işleme kartonu hem de kumaşın gerildiği gri karton bozulur, tekrar aynı yer işlenmek istenirse iyi sonuç alınmaz. Bu durumda desenin bozulan bölümü uygun bir yerden kesilir. Kesmeden önce sarmanın yönü dikkate alınır. Kesilen bölümün esas desen üzerinde belirlenir ve işleme kartonundan tekrar oyulur. Kumaş üzerindeki yerine yapıştırılır. Alt iplikle sarmanın aksi yönünde uygun yerlerinden iplik atılarak yapıştırılan kısım sağlamlaştırılır. Fondaki kartona, yeni yapıştırılan deseni içine alacak büyüklükte karton teyellenerek eklenir. Bu şekilde yeniden işlemeye hazırlanmış olur. İşlemeyi sökmek için alt iplikler kesilir. Bu şekilde üstteki simlerin zedelenmeden tekrar kullanılması sağlanmış olur.

F. Maraş İşi / Maraş Sim Sırmada Kenar Temizliği Yapmak

Maraş İşi / Maraş Sim Sırma tek yüzü bir işleme tekniği olduğu için uygulanan eşya genellikle astarlanarak kullanılır. Kullanılan kumaşın özelliğine göre aşağıdaki kenar temizleme teknikleri uygulanır:

1. Köşe yaparak kenar temizleme

Öncelikle köşe çalışması yapılacak kumaş ütülenip kumaşın köşesi, kumaşın işlemesi içte kalacak şekilde, üçgen biçiminde katlanır. Sivri köşeden kumaş kenarına doğru önce 0,5 cm en sonra 5 cm hafifçe cetvel ile çizilir. Kumaş ucu, köşe çizimi dışta kalacak şekilde verevine 5 cm çizilen yerin üzerine katlanır. Katlanan yere tırnak yardımı ile iz yapılır. Kat izi olan yere önce teyel sonrada makine dikişi yapılır. Sivri kenar makine dikişinin dibinden 0,5 cm yer bırakılarak kesilir. Çevrilen köşe toplu iğne yardımı ile tutturulur, diğer köşelere de aynı işlem uygulanır.

2. Hazır harç kullanarak kenar temizleme

Hazır süsleme harçları, köşe çalışması yapılmış işleme kumaşına dikilir.

3. Simle dantel örerek kenar temizleme

İşlenmiş kumaşın kenarına cetvel yardımı ile hafifçe çizgi çekilir. Simden örülmüş dantel işleme kumaşının kenarına teyellenir. Teyellenen dantel makinada sim ipi ile zikzak çekilerek tutturulur.

4. Kordon bükerek kenar temizleme

Kordon, işlenmiş kumaşın kenarına elde tutturulur.

5. Tırtıl ile saçak yaparak kenar temizleme

Aynı boyda kesilmiş tırtıllar, işlenmiş kumaşın kenarına iğne ve ipe tutturulur.

G. Maraş İşi / Maraş Sim Sırmayı Ütüleme

Havali bir kumaş üzerinde tersten ütülenir. İşleme yapılmış kumaşın özellikleri dikkate alınarak tersten veya yüzden ütülenir.

H. Maraş İşi / Maraş Sim Sırmanın Saklanması

Altın ve gümüş simler dışında simlerin isten, nemden, naftalinden, dumandan zarar görmemesi için bunlarla işlenmiş ürün pamuklu dokumadan yapılmış bohça veya torbalara konularak saklanır. Eşyanın katlanması gerekirse işlemeli kısımların üst üste gelmemesi için arasına milaj kâğıdı veya kumaş parçası konulur.

Coğrafi Sınır İçerisinde Gerçekleşmesi Gereken Üretim, İşleme ve Diğer İşlemler:

Maraş İşi / Maraş Sim Sırma üretiminde kullanılan geleneksel motifler ve bunların işlenme prensipleri ile Maraş İşi / Maraş Sim Sırmanın üretimi ustalık becerisi gerektirmektedir. Coğrafi sınırla ün bağı bulunan Maraş İşi / Maraş Sim Sırmanın tüm üretim aşamaları coğrafi sınır içerisinde gerçekleşir.

Denetleme:

Denetim merci Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesinin koordinasyonunda ve Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesinden, Kahramanmaraş Sevim Şirikçi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinden, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Geleneksel El Sanatları Bölümünden, Kahramanmaraş Suzan ve Abdulhâkim Bilgili Halk Eğitim Merkezinden konusunda uzman birer üye olmak üzere toplam 4 kişiden oluşur. Denetimler, yılda bir kere düzenli ve gerekli görülen durumlar ile şikâyet üzerine her zaman yapılır.

Ürün üretim metodu ve ayırt edici özelliklerine uygun olarak özellikle aşağıdaki esaslara göre denetlenir:

- Ürünün sim ipi veya altın sırma ile işlenmesi.
- Nakışın doğru teknikle işlenmesi.
- Karton kesme işlemi.
- Kumaşların uygun olması.
- Üst simin pürüzsüz işlenmesi.
- Alt kartonun temizlenmiş olması.
- Ütü yapılma ve işlemenin saklanma şekli.

Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.